

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक १६, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३७ दिल्ली गा. त्रयोदशी, वि. सं. २०७४ आठवण ६ गते शुक्रबार JULY 2017 मूल्य रु. ५।-

‘काकाकुल’ हुँदै खानेपानी ? वितरण प्रणाली असफल: हावाको शुल्क तिर्न बाध्य

कीर्तिपुर । विश्वमै पानीमा धनी देश नेपाल तर ‘काकाकुल’ हुँदै खानेपानी । ब्राजिल पानीकै कारण धनी देशमा गनिन्छ तर नेपाल अपार पानीको कारण पनि गरिव । पानी सेतो सुनको रुपमा लिइन्छ । सुन सुन्दरताको लागि जति उच्च छन् भने पानी मानवजीवनको लागि नभई नहुने तरल पदार्थ हो ।

अझ भन्नु पर्दा सुनभन्दा पनि अमूल्य छ, पानी । पानीको विकल्प मट्टितेल, डिजेल हुनै सक्दैन ।

अपार र अविरल भण्डार भएर पनि किन हुँदैछ ‘काकाकुल’ खानेपानी ।

यो समस्या अहिले देशभर नै रहेको पाइन्छ । स्थानीय तहको निर्वाचनमा होस् या

नतिजापछिको निर्वाचित प्रतिनिधिहरूको पहिलो एजेन्डा नै पानीको सहज आपूर्ति गर्ने नीति

लिएको छ ।

आपूर्ति प्रणाली या वितरण प्रणाली असफल भएको छ भने उपभोक्ताले वर्षौं खानेपानी नोजि धाराबाट नआएपनि हावाको महसुल तिर्न बाध्य छन् ।

कीर्तिपुर नगरपालिकामा सीम, भुवाहिटी, दूधपोखरीमा अपार पानीको स्रोत छ । कीर्तिपुर नगर आसपासका क्षेत्रमा समेत सोही पानीको आपूर्ति गरिरहेका छन् । तर कतै पनि आधा घण्टाको सन्तोषले पानी भर्न पाएका छैनन् ।

केयूकेएल कीर्तिपुर शाखामा दैनिक डेलिगेशन स्थानीय क्रमशः पृष्ठ ४ मा

आठवण महिनाभरी मतदाता नामावली संकलन गरिने

काठमाडौँ । निर्वाचन आयोगले साउन १ गतेबाट १५ गतेसम्म छुट भएका मतदाताहरूको नाम संकलन गर्ने कार्य सुरु गरेको छ ।

प्रदेश र व्यवस्थापिका संसदको निर्वाचनलाई ध्यानमा राखी छुट मतदाताहरूको नाम अद्यावधिक गर्न लागिएको हो । क्षेत्रीय निर्वाचन कार्यालय काठमाडौँले जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौँमा शुक्रबार आयोजित सर्वदलीय बैठकमा क्षेत्रीय निर्वाचन आयुक्तले सो जानकारी दिनुभएको थियो ।

उहाँले सक्कली नागरिकता र एकप्रति फोटोकपीसहित जिल्ला निर्वाचन कार्यालयमा मतदाता नामावली संकलन गरिने बताउनुभयो ।

बैठकमा नेमकिपाका नारायण महर्जनले मतदाता नामावली संकलन प्रभावकारी

बनाउन नगरपालिकाको वडा वडामा गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

बैठकमा अन्य राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरूले पनि सुझाव दिनुभएको थियो ।

बैठकको सुझाव अनुसार अब साउन १६ गतेदेखि ३२ गतेसम्म नगरपालिकाका वडाहरूबाट फोटो सहितको

मतदाता नामावली संकलन गरिने भएका छन् ।

महिला आत्मरक्षामा सामुदायिक सेवा केन्द्र

कीर्तिपुर । सामुदायिक सेवा केन्द्र कीर्तिपुरको प्रथम वार्षिकोत्सव कार्यक्रम साउन ५ गते कीर्तिपुर हिलसाइड होटलमा सम्पन्न भयो ।

सभाको उद्घाटन प्रमुख अतिथि कीर्तिपुर नगरपालिकाका प्रमुख रमेश महर्जनले पानसमा दीप प्रज्वलन गरी गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा वहाँले केन्द्रले आगामी आ.व.मा महिला आत्मरक्षा कार्यक्रम, सीसी क्यामेरा जडान, सरसफाईलगायतका स्वास्थ्य शिविर विषयमा नपाको पनि दायित्व रहेकोले समन्वय र सहभागी हुन चाहेको र महिला लक्षित कार्यक्रमभित्र पार्नुपर्ने बताउनुभयो ।

वहाँले कीर्तिपुर

नगरपालिकाको प्रथम नगरसभाबाट खानेपानी समस्या समाधान गर्न १९ करोड बजेट बिनियोजन गरेको, पाँगा दोबाटो देखि कीर्तिपुर माविसम्म सीसी क्यामेरा राख्न छलफल चालू रहेको, सूचना प्रविधिको लागि ३५ लाख, शैक्षिक वृद्धि विकास

अक्षय कोष ५० लाख, प्राविधिक शिक्षालय स्थापना २५ लाख, युवा स्वरोजगार कार्यक्रममा १ करोड बजेट बिनियोजन गरेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा उप-प्रमुख सरस्वती खड्काले सामुदायिक सेवा केन्द्रको सेवा निर्वाचनमा गरेको

सेवाबाट प्रष्ट भएको भन्दै कीर्तिपुरको निर्वाचनमा भरतपुर महानगरको जस्तो भएन भन्नुभयो । वहाँले महिला आत्मरक्षाको कार्यक्रममा सहभागी गराउन आग्रह पनि गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा कीर्तिपुरको लागि पूर्व डीएसपी डा. मेख बहादुर खत्रीले सामुदायिक सेवा केन्द्रमा स्थापना र गतिविधिले आज हामी यो स्थानसम्म पुग्न सफल भएको र थप मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

सशस्त्र प्रहरी बल कालिन्चोक भगवती गणका गणपति श्याम राज कुँवरले केन्द्रको गतिविधि अझ बढाउनुपर्ने बताउनुभयो ।

केन्द्रका अध्यक्ष एवं क्रमशः पृष्ठ ४ मा

जनसेवाको ७० औं वार्षिकोत्सव तथा अभिभावक दिवस सम्पन्न

पाँगा । जनसेवा माध्यमिक विद्यालय स्थापनाको ७० औं वार्षिकोत्सव तथा अभिभावक दिवस साउन ३ गते पाँगा पार्टी भेन्यूको हलमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रमको उद्घाटन प्रमुख अतिथि कीर्तिपुर नगरपालिकाका प्रमुख रमेश महर्जनले पानसमा दीप प्रज्वलन गरी गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा वहाँले जनसेवा मावि सरकारी विद्यालय भएरपनि कीर्तिपुर र देशकै नमूना विद्यालयको रुपमा स्थापित हुनु गौरवको कुरा हो भन्नुभयो ।

एसईई विद्यार्थीहरूलाई बधाई दिँदै उच्च शिक्षा अध्ययनमा आफ्नो क्षमताले भ्याइने गरी

मनपरेको विषय रोज्न आग्रह गर्नुभयो । जुन विषय अध्ययन गरेपनि दक्ष र कुशल नागरिक बन्ने हिसावले शिक्षा हासिल गर्न

वहाँको आग्रह थियो । विद्यालयका प्रिन्सिपल नन्दकुमारी महर्जनले स्वागत मन्तव्य राख्दै विद्यालयको प्रगति

विवरण पेश गर्नुभएको थियो । वहाँले विद्यालय नमूना विद्यालयको रुपमा छनौट भई निर्माणको प्रक्रियामा रहेको बताउनुभयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष माधवलाल महर्जनको सभापतित्वमा भएको थियो ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि, अतिथिहरूबाट एसईई परीक्षा उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई विभिन्न पुरस्कार दाताहरूबाट पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो भने विद्यालयका कक्षागत प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुने जेहेन्दार तथा विभिन्न पुरस्कार दलित छात्रा छात्रवृत्ति

क्रमशः पृष्ठ ४ मा

नयाँबजार क्लवद्वारा मलेसियन स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न

कीर्तिपुर । नयाँबजार क्लवको आयोजनामा असार ३१ गते शनिबार कृष्ण क्याटरिङको हलमा मलेसियन स्वास्थ्य शिविर तथा निःशुल्क औषधी वितरण कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

शिविरमा ३५० जनाको स्वास्थ्य परीक्षण मलेसियन डाक्टर र कीर्तिपुरका डाक्टरहरूको संयुक्ता टोलीले गरेको थियो ।

शिविरमा दाँत ब्रस गर्ने र हात धुने तरिका समेत सिकाइएको थियो ।

स्वास्थ्य शिविर सुरु गर्नुभन्दा अघि भूकम्प पीडितहरूको लागि राहत सामग्री हस्तान्तरण कार्यक्रमको सुरुवात गरेको थियो ।

सुरुवात कार्यक्रमको उद्घाटन कीर्तिपुर नपाका प्रमुख रमेश महर्जनले पानसमा दीप प्रज्वलन गरी गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा वहाँले भूकम्पको समयमा विभिन्न दातृराष्ट्र र संघसंस्थाबाट धेरै सहयोग गर्नुभएकोमा धन्यवाद दिनुभयो । अहिले मलेसियन चिकित्सामा आवद्ध संस्थाबाट सहयोग गर्नु राम्रो काम हो भन्दै निरन्तर सेवा दिन आग्रह गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा मलेसियाका इमब्रेस (पीस) मेडिकल साइन्सका डाक्टरहरू, क्लवका पूर्व अध्यक्ष प्रकाश महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

भूकम्प पीडितलाई प्रदान गरिएको राहत प्याकेटमा २५ केजी चामल, ५ केजी चिउरा, ३ केजी दाल, ५ लिटर तेल, १ केजी चिनी रहेको थियो ।

भूकम्प पीडितको लागि राहत सामग्री कीर्तिपुर नगरभरिका १५० जनालाई प्रदान गरिएको थियो ।

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत्र २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघ

हिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघ

राजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिर

राजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक १६, २०७४ श्रावण ६ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेक्सटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लव - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

नगरवासीको करबाट जनप्रतिनिधिलाई तलव

कीर्तिपुर नगरपालिकाको ऐतिहासिक प्रथम नगर सभाको उद्घाटन असार २५ गते सम्पन्न भएपनि गोप्य नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बिनियोजन असार २८ गते कृष्ण क्याटरिङ्ग हलमा सम्पन्न भयो ।

७९ करोडको बजेट बिनियोजनसँगै कीर्तिपुर नगरपालिकाको नगर प्रमुखको लागि मासिक रु. ३५०००/-, उपप्रमुखको लागि रु. ३००००/- र वडा अध्यक्षहरूलाई रु. १८०००/- तोकेका छन् ।

स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जनप्रतिनिधिहरू कर्मचारी नभएकोले मासिक तलव तोक्न र लिने निर्णय नगर्न आग्रह गरिरहेको अवस्थामा कीर्तिपुरका जनप्रतिनिधिहरूले तलव लिने निर्णय गरेका छन् ।

आन्तरिक स्रोतबाट बेहोरिने यो तलव/भत्ता जनताले तिरेको करको पैसा हो । जनताको पसिना बगाई राज्यलाई कर तिरेको पैसाबाट तलव/भत्ता लिन मिल्दैन । जनताको कानूनी सेवकलाई राज्यको तर्फबाट नै आवश्यक बन्दोबस्त गर्नुपर्दथ्यो ।

निर्वाचनको घोषणापत्रमा देश र जनताको सेवा गर्ने, खानेपानी, सरसफाई, सडक, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, तालिमलगायत विकासका कुराहरू जितेपछि पुरा गर्ने प्रतिबद्धता छन् । तर जनताबाट उठाएको कर रकमबाट तलव लिने भन्ने नभएकोले जनप्रतिनिधिहरूलाई लाज लाग्नु पर्दैन र ?

एमालेको बहुमत जितेको नगरपालिकामा काँग्रेसका वडा अध्यक्षले विरोध गरेका छन् भने जनताको करबाट उठाइएको रकमबाट तलव नलिने घोषणा समेत गरेका छन् ।

अबको नेपाल कस्तो ?

– योगेश ठकाल

उत्पादनको ३१ प्रतिशत व्यापार घाटा छ । अहिले हरेक एक रूपैयाँ बराबर देशभित्र उत्पादन हुँदा ४२ पैसा आयातमा खर्च हुन्छ र रेमिट्यान्स नआउने हो भने कुल निर्यातले जम्माजम्मी ३ महिनाको आयात खर्चमात्र धान्न सक्ने विडम्बनापूर्ण अवस्था छ ।

कृषिसँग जोडिएको अर्को तथ्याङ्क यस्तो छ– खेतीयोग्य जमिन ३१ लाख ११ हजार हेक्टरमध्ये बाँझो जमिन ११ लाख ३१ हजार हेक्टर छ । यो जमिनले नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा ३१.६ प्रतिशत योगदान गरेको छ । वर्षमा १५ अर्बको मासु, २ अर्बको माछा र ६ हजार टन धुलो दूध आयात गर्नु परिरहेको छ । वर्षमा ६ अर्ब बराबरको स्याउ, केरा र अनार आयात गरिन्छ । जुम्ला, मुस्ताङ्गको स्याउले बजार पाउन सकेको छैन । नेपालको जमिन भने बाँझो बन्दै गएको छ ।

यस्तो हुनुमा नेपालीमा उद्यमशीलता नहुनु हो । उद्यमशीलताले आत्मनिर्भर र निर्यातमुखी उत्पादन, व्यापार र सेवा क्षेत्रलाई टेवा दिन्छ । एकातिर उत्पादनमुखी उद्योगको उपस्थिति कमजोर हुनु अर्कोतिर निर्यातजन्य वस्तु र सेवाको अध्ययन र विस्तार कम हुनु नै अहिलेको विडम्बना हो । त्यसको लागि व्यापारमा विविधीकरणसँगै निर्यातजन्य वस्तु र सेवामा जोड दिनुपर्ने हुन्छ ।

राजनीतिमा स्वनिर्णय

विडम्बना नेपालजस्तो तेस्रो विश्वको लोकतन्त्रमा राजनीतिक दलहरू बहुराष्ट्रिय कम्पनीजस्ता भएका छन् । दलको प्रमुखचाहिँ कम्पनीको सीईओ र नेताहरू प्रबन्धकजस्ता लाग्छन् । कि १ लाखभन्दा बढी भारतीय कामदारले नेपाली बजारमा अवसर पाइरहेका छन् र उनीहरूले नेपालबाट सन् २०१६ मा मात्रै २ खर्ब ७२ अर्बभन्दा बढी लगेका छन् अर्थात् १९ लाख युवाले खाडीबाट पठाएको करिब ६ खर्ब रेमिट्यान्समध्ये आधा रकम भारत पुग्यो । भारत संसारमा सबैभन्दा बढी विप्रेषण भित्र्याउने देश हो, जसले सन् २०१६ मा विश्वभरिबाट ६९ खर्ब रूपैयाँ रेमिट्यान्स भित्र्याएको थियो । रेमिट्यान्स पठाउने देशमध्ये युएई पहिलो र नेपाल दसौं नम्बरमा पर्छ ।

अहिले देखिने गरी थपिएको छ, भारतीय दबाब, पश्चिम प्रभाव र चिनियाँ चासो । त्यसो भन्नुको अर्थ नेपालको राजनीतिमा स्थानीय समुदायको नियन्त्रण छैन भन्नु नै हो ।

राजनीतिमा भित्रिएको ‘कर्पोरेट कल्चर’ र ‘बहुराष्ट्रिय कम्पनी’ प्रवृत्तिको न्यूनीकरण अहिलेको अनिवार्य सर्त हो । यस्तो निर्णय क्षमता विकास गर्न निर्णय गर्ने बेला राजनीतिक दलको नेतृत्वले दिल्ली, ब्रसेल्स वा बेइजिङको प्रभाव, दबाबलाई भेल्ने हिम्मत गर्नुपर्छ ।

भौगोलिक पुनः संरचना

नेपालको सन्दर्भमा राज्य पुनः संरचनालाई संघीयताको स्वरूप त्यसमा पनि स्थानीय तहमा दिइने राजनीतिक अधिकारको रूपमा मात्रै बुझियो । सामन्तवाद, केन्द्रीकृत शासन व्यवस्था र एकात्मक व्यवस्था एउटै हो भन्नेजस्तो भ्रम पनि सिर्जना भयो । त्यसले गर्दा पनि राज्य पुनः संरचनामा भौगोलिक पुनः संरचनाको बहस कमजोर भयो । अहिले पनि सोलुखुम्बूको खुम्बु क्षेत्रका स्थानीयलाई सदरमुकाम सल्लेरी आउनुभन्दा काठमाडौं आउन सहज छ । ल्होमान्थाङका स्थानीय जोमसोमका स्थानीयसँगको संसर्गमा कम छन् । गैँडाकोट, कावासोतीका स्थानीयलाई भरतपुर नजिक पर्छ परासीभन्दा । बागलुङको ढोरपाटन र बुर्तिवाङ क्षेत्रका स्थानीय सदरमुकाम बागलुङ आउनुभन्दा छिटो बागलुङका स्थानीय काठमाडौं आइपुग्छन् । विगतमा सडक सञ्जाल नजोडिँदा प्रशासनिक केन्द्र निर्धारण गर्दा भौगोलिक पुनः संरचनामा ख्याल गरिएन । भौगोलिक पुनः संरचनाका लागि वर्तमान जिल्ला विघटन गर्न आवश्यक छ । जिल्ला विघटन गरी भौगोलिक सुगमता र आर्थिक सुलभता हेरेर पुनः जिल्ला निर्माण गर्न सकिन्छ । पछिल्ला दसकमा निर्माण भएका भौतिक पूर्वाधार, सडक सञ्जाल, शिक्षा, स्वास्थ्यमा भएको स्तरोन्नति, आर्थिक गतिविधि र बसाई सराइको दरलाई विस्तृत अध्ययनपछि पुनः संरचना गर्न सकिन्छ ।

सामाजिक र सांस्कृतिक परिवेश

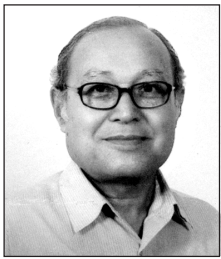
नेपालीहरू नमस्कार गर्न जान्दैनथे, सन् १९५१ पछि जब अमेरिकी विकासे कार्यकर्ता नेपाल आउन थाले, त्यसपछि नेपालीले अमेरिकी विकासे कार्यकर्ताबाट नमस्कार सिकेका हुन् भनेर टोनी हेगनले नेपालको चिनारी पुस्तकमा लेखेका छन् । नमस्कार पूर्वीय दर्शनसँग जोडिएको संस्कार हो, त्यसकारण

सन् ५१ को दशकअघि नै यो प्रचलनमा थियो । यो गलत जानकारी हेगनले विश्वभर फैलाए । यो एकप्रकारले नेपाली संस्कारमाथिको प्रहार थियो । कुनै पनि देशको सार्वभौमसत्तालाई कमजोर र समाप्त पार्नु छ भने त्यो देशको इतिहास, भाषा र संस्कृतिमाथि प्रहार गरिन्छ । विडम्बना, अहिले नेपालको सन्दर्भमा यी तीनवटै विषयमाथि प्रहार भइरहेको छ, केही वर्षपहिला एउटा विदेशी संस्थाको प्रायोजनमा भाषा सुधार अभियान चालिएको भन्दै ठूलो विरोध भयो र परिवर्तित भाषालाई अस्वीकार गरियो । त्यसरी नै नेपालको इतिहासमा पनि निरन्तर प्रहार र गलत प्रचार भइरहेको छ । यसमा सबैभन्दा पहिला ‘हामीत्व’ निर्माण गर्न आवश्यक छ । हामीत्व र नेपालीत्वको निर्माणको लागि सामाजिक र सांस्कृतिक रूपान्तरण अनिवार्य छ ।

विदेशी नीति र योजनामा नियन्त्रण

नेपालका मन्त्रालयमा आईएनजीओ र दातृनिकायका करिब ९१ अर्बका १ सय ३३ वटा परियोजना सञ्चालनमा छन् । उनीहरूको प्रभाव र सल्लाहमा देशको भूगोल, राजनीतिक व्यवस्था, सामाजिक र सांस्कृतिक पक्षलाई ध्यान नदिई नेपालमा नीति र योजना बन्ने गरेका छन् । सर्वोच्च अदालतमा पनि यूएसएडका विभिन्न परियोजना सञ्चालन गरियो । संसारमा अदालत, सुरक्षा निकायजस्ता संवेदनशील क्षेत्रमा आईएनजीओ र दातृनिकायले प्रवेश र सम्पर्क गर्न पाउँदैनन् । देशभित्र विवादास्पद काम गरेको भन्दै भारत, चीन, रूस, श्रीलंकालगायत देशले आईएनजीओ बन्द गरेका छन् । विश्व अनुभवले पनि अनुदान र सहायताले देश विकास हुँदैन भन्ने पुष्टि गरेको छ । यसको विकल्प आईएनजीओमाथिको नियन्त्रण, प्रभाव र दबाबमा बनाइने नीति, योजना र कार्यक्रम अस्वीकार गर्ने नै हो । नेपाली समाजको बनोट, संरचना, संस्कृति, परम्परा, मनोविज्ञान, भौगोलिक अवस्थिति र राजनीतिक संवेदनशीलताका आधारमा योजना र कार्यक्रम तथा नीति तय हुनुपर्छ । यसका लागि पहिला प्रशासन, राजनीति, नागरिक समाज र सञ्चार क्षेत्रमा सुधार हुन आवश्यक छ ।

गथामुग चन्हे पर्व (घण्टाकर्ण)

काठमाडौं उपत्यका नेपालमण्डलमा वस्दै आएका नेवारहरुको मुख्य व्यवसाय पहिले-पहिले कृषि थियो । आफ्नो बस्तीमा व्यवस्थित रुपबाट वर्षभरी समय र मौसमलाई ध्यान पुऱ्याई मिलाई सांस्कृतिक चाडपर्वहरु मनाउने गरी आएका छन् ।

आफूलाई फाइदा र सहयोग पुऱ्याउनेलाई देउताको रुपमा पुज्ने र दुःख दिनेहरुलाई राक्षसको रुपमा अन्त गर्ने गरिन्छन् । त्यसमध्ये दिल्लीगा चतुर्दशी अर्थात् साउन कृष्ण पक्ष चतुर्दशीका दिन गथामुग चन्हे पर्व मनाउने गरिआएका छन् ।

यो पर्व धान रोपाई सकेर केही फुसद भई आफ्नो बस्तीमा सरसफाई गरी भूतप्रेत आत्माहरुलाई पन्छाई सरल, स्वस्थ र मनोरञ्जन जीवनयापन गर्ने दिन सम्भरेर मनाउने

गरिन्छन् ।

कृषिमा मुख्य वाली धान भएकोले धान रोपाईलाई नअल्मलिने व्यवस्था मिलाउन जेष्ठ कृष्ण पक्ष षष्ठीका दिन सिद्धि नखः पर्व मनाउने गरिन्छन् । यो सिद्धिको दिन आफ्नो वस्ती सरसफाई गर्ने, इनार, कुवा, पनेरो सफा गरी पानीको व्यवस्था र ढल निकास, आदि खोली सफाइको व्यवस्था गर्ने गरिन्छन् । त्यसकारण कृषहरुले सिद्धिलाई वर्षको पर्व अन्त्य भएको र गथामुगलाई पुनः पर्व सुरु भएको दिनको रुपमा मान्ने गर्दै आइरहेका छन् ।

यो गथामुग पर्व गाउँ ठाउँ अनुसार आ-आफ्नै तरिकाले मनाउने गरी आएका छन् । काठमाडौंमा दोबाटो चौबाटोमा भैरव, गणेश र कुमारको स्थापना गरी नर्कटको तीनखुट्टे बनाई छुवाली आदि राखी बाधी गथामुगः बनाएर राखेको हुन्छ । यसलाई त्रिपद सम्बर भैरव पनि भन्ने गरिन्छ । यसैलाई भूत प्रेत आत्मा सम्झी दिनभरी ठड्याएर राखेको हुन्छ

अर्जन महर्जन, सहिदपथ, पाँगा

। त्यसमा घरघरबाट भ्येगोटमा चोकावजी (कनिका) नपाकेको फुल, काँचो मासु, रगती, छाला, हाड र लसुन छिपी बौस्वाँ राखी धुप, दिप वाली त्यस ठाउँमा ल्याएर बौ वायुगु अर्थात् भूतप्रेत आत्मालाई पन्छाउने भनी छुवालीको मुट्टा वाली घरभित्र कुना काप्चासम्म धुँवा लगाई भूत प्रेत आत्मालाई फाल्न लगेको सम्झि लुटो फाल्ने गर्दछन् ।

यसरी दोबाटोमा ठड्याइ राखेको गथामुगःलाई रेखदेख र सतगत गर्न एक जनालाई नाङ्गो राखी जीउमा लिङ्ग योनी रंगाई प्राकृतिक कर्मलाई सम्झाउने गरी राखेको हुन्छ । त्यसलाई दही कतरा बोकाई दिनभरी त्यस बाटोमा आउने बटुवाहरुबाट जगात अर्थात् कर उठाइराखेको हुन्छ । साँझ परेपछि उसलाई दही चिउरा खुवाई हातमा छुवाली बालेको समाउन लगाई उक्त गथामुगलाई तिनपटक परिक्रमा गराई आजु जय भनी नारा लगाई ढाली त्यसलाई समेतसँगै राखी नजिकको खोलामा लगेर विसर्जन

गर्ने गरिन्छ । त्यो शवको रुपमा ल्याएको बेला पहिले लुटो फाल्न नभ्याएकाहरुले बौ छाय्गु अर्थात् लुटो फाल्ने गर्दछन् ।

यहि पर्वलाई पाँगावासीहरुले घरघरै पिच्छे तीन तहको छुवाली दुई मुट्टा बाँधी गथामुगको रुपमा आ-आफ्नै घर छिडीमा तयार गर्छन् त्यसमा न्हाकं (सिस्नु), च्वाकं (काडा भएको भार), फकं (कर्कलो), बकं, धसी कचा (अनारको बोटको हाँगो), बसी कचा (आरुको बोटको हाँगो), च्यालवट्टा (जंगली भार बाल्दा धेरै पडकिने) राख्ने र उरुस, उपियाँ र लामखुट्टे सबैलाई राखी पालामा तेलबत्ती वाली उक्त गथामुगलाई जलाएको रुपमा छुवाली वाली घरको कुना काप्चासम्म राँकोले भुतप्रेतलाई धपाउने गरी देखाई गाउँबस्तीको बाहिर लगेर लुटो फाल्ने गर्दछन् । त्यसमा प्रेत आत्मालाई फाली आउनेलाई 'गथामुग्या न्हयेस्काए' अर्थात् दागबत्ती दिई सतगत गर्ने सम्झी जिस्काई पठाउने गर्दछन् । त्यसरी जानेले बोल्न हुँदैन र

लुटो फाली फर्किसकेपछि अर्को छुवालीको मुट्टा घर बलेसीमा वाली राखेको हुन्छ । त्यसमा हातगोडा धोई आगोमा सेकाई घरमा जाने गर्दछन् । घरभित्र जान छुवेला, ऐला खाई हात धोई जाने गर्दछन् । यो पर्व गाउँ घरको लागि अति उपयोगी भएको देखिन्छ । किनभने खेतीमा लागि रहँदा बाटोघाटोमा उमेको भारपात हटाउने फलफुलको बोटमा बढी भएको हाँगो काँटछाँट गर्ने आफूलाई दुःख दिने लामखुट्टे, उदुस, उपियाँ टिपी मार्ने जलाउने, सबैतिर धुवाँउँदा त्यसबाट वायुमा भएका

फिटपतङ्गहरु नासिने कारणले वातावरण सफा हुन जाने र खेती गर्दा-गर्दा फुसद नभई सफाई गर्न नभ्याएकालाई टोल घर सफा गर्ने र घर लिपपोट गर्ने नुहाई धुलाई गर्ने सफा सुघर गरी स्वास्थ्य उपयोगी काम गर्ने पर्व भएकोले यसले मानव बस्तीलाई फाइदा पुग्न जाने देखिएको छ । तसर्थ यसरी वातावरणलाई सुधार गर्ने पर्वलाई हामीले पनि सुव्यवस्थित तरिकाले निरन्तरता दिई मनाउनु नै बेश हुनेछ ।

बढ्दो चुनावी खर्च गणतन्त्रको घाँटी रेट्दै

— रामप्रसाद गौतम

कतै चुनाव र यसको मुख्य आकर्षण नुसरत फते अलि खाँको दक्षिण एसियामा निकै लोकप्रिय गीत 'मेरे रस्के कमर'को एउटा पंक्ति 'जाम मे घोलकर हुस्न कि मस्तिয়াँ चाँदनी मुस्कराई तो मजा आ गयाजस्तै पैसा र जवानीको मस्तीमा नै अलमलिने त होइन भन्ने आशंका बढ्न थालेको छ । अहिले एउटा गाउँपालिकाको चुनावमा अध्यक्षका उम्मेदवारले कम्तीमा ४० लाख खर्च नगर्ने हो भने चुनावको आधारभूत प्रक्रिया पूरा गर्न कठिन हुने देखाएको छ । कम्तीमा ४० लाख गए जान्छ भन्ने आँट नभएकोले टिकट पाए पनि उम्मेदवार बन्न हिचकिचाउनुपर्ने अवस्था छ । यसरी नै निर्वाचन प्रक्रिया महँगो हुँदै जाने हो भने गणतन्त्र पूँजीवादको दासी त बन्दै छैन ?

साविकका करिब ८ गाविस जोडेर अहिले एउटा स्थानीय तह बनाइएको छ । अध्यक्ष र उपाध्यक्षले कम्तीमा पनि एकपटक घरदैलोमा हिँड्नु पर्‍यो, गाडीको व्यवस्था गर्नुपर्‍यो, ती गाडीलाई दैनिक रूपमा खर्च वहन गर्नुपर्‍यो । पर्चा, पम्पलेट, टिशर्ट, क्याप आदिको व्यवस्था गर्नुपर्‍यो । ज्याली, आमसभा, मञ्च निर्माणजस्ता खर्च र सामान्य भात र कुखुराको मासु स्वयंसेवकलाई र व्यवस्थापकहरुलाई खुवाउन नै पर्‍यो । ३५ रुपैयाँको चिसो सबैलाई खान मन लाग्छ । नाई भन्नु मानवीयता पनि हुँदैन । यस्तो

परिस्थितिमा गरिब योग्य भएर पनि पैसाकै कारणले उम्मेदवारी पाउनबाट पछि त परिरहेको छैन ? यदि त्यस्तो हो भने धनवाद आफैले गणतन्त्रको गला रेट्दै छ भन्ने बुझ्दा फरक पर्दैन ।

यो सामान्य र नियमित खर्चबाहेक चुनावमा मतदातालाई आफ्नो पक्षमा पार्न पैसा बाँडिन्छ भन्ने कुरा पनि व्यापक सुनिएकै हो । विशेषगरी मौन अवधि सुरु भएपछि रातिमा पैसा बाँड्ने भएकोले सम्भावित ठाउँका नाकामा युवा गस्ती गरेर बस्छन् यो हो वा होइन यो स्तम्भकारले देखेको छैन र कुनै प्रमाण दिनसक्दैन । प्रायः पार्टीले विपक्षीलाई पैसा बाँड्यो भन्ने आरोप लगाउँछन् र यस्तो आरोप पूर्ण असत्य हो भन्न सक्ने अवस्था पनि छैन । अघेरौ रातमा हुने रकमको लेनदेनलाई सीसी क्यामरारहित चन्द्रमाले देखेबाहेक अरूले त अनुमानमात्र नै गर्ने हो । तर पनि नेपालमा आज पनि पैसाले मतको लेनदेन गरिन्छ भन्ने पूर्ण असत्य हुनसक्दैन । विशेष गरी गरिब, दलित र सीमान्तकृत मतदाताहरुलाई आफ्नो पक्षमा पारिदिने वचनबद्धताको आडमा विचौलियाहरुले मोटो रकम समातेर गरिबलाई केही रकमको प्रलोभन देखाएर ठूलो रकम आफै कुम्ल्याएको नहोला भन्न सकिँदैन । यद्यपि रङ्गेहात कसैलाई पकडिएको भेटेको छैन र विपक्षीले लगाएका आरोप शत प्रतिशत सही हुन्छन् भन्न पनि सकिँदैन । तर, आरोप शतप्रतिशत गलत पनि

नहुन सक्छ ।

पहिलो चरणको निर्वाचनमा इन्द्रसरोवर गाविस मकवानपुरमा एउटा पार्टीका कार्यकर्ताले १ करोड खर्च गरेर पनि फलानो पार्टीले जित्न सकेन भनेको यो स्तम्भकारले स्पष्ट सुनेको हो । उनले त्यो गाविसको कुनै वडामा उनी समर्थित पार्टीका कार्यकर्ताले पैसा बाँड्न हिँडेका रहेछन् । अर्को पार्टीका कार्यकर्तालाई गाडी रोकेर समात्दा समेत एउटा मानिस अँध्यारोमा पैसा लिएर भाग्यो र उसलाई समात्न सकिएन भन्ने कहानी सुनाएका थिए । यस्तै घटना गुल्मीको सत्यवती गाउँपालिकामा एक पार्टीले विपक्षीलाई फलाना फलानालाई पैसा बाँडेर मत आफूतिर तानिँदै छ भन्ने आलोचना गरेका थिए । सत्य भन्ने र देखेको गर्भमा छ । तर, पूर्ण असत्य नहुन सक्छन् आरोपहरु ।

यो पैसा बाँडेर मत किन्ने किसिमको बदमासीलाई मात्र विश्लेषण गरियो । तर, पैसा सीधै नबाँडिए तापनि मतदातालाई प्रभावित पार्ने गरी अनेक प्रयोगण्डा फैलाउने काम चुनावमा हुनेरहेछ, जुन कुरा अमेरिकाको चुनावमा पनि व्यक्तिगत स्तरमा गरिएका ट्रम्प र क्लिण्टनको चुनावमा सुनिएकै हो । किनकि प्रत्येक मानिसमा जिततृष्णा अभिभूत हुन्छ । त्यसैले आम जनताले बुझ्नेजस्तो

स्वच्छ र निश्चल चुनाव यसपटक पनि भएन । आज पनि चुनाव प्रचारप्रसारको क्रममा भूटो बोलिन्छ । आफ्नो पक्षमा मत तान्न अर्को पक्षमाथि ज्यादै कपोलकल्पित लाञ्छनाहरु लगाएको सुनिन्छ । ती लाञ्छनाको पनि आधिकारिक पुष्टि हुँदैन किनकि अप्रमाणित आलोचनालाई सही मान्ने आधार कसैसँग हुँदैन । आफ्नो विपक्षमा मत हाल्ने पक्का भएका मतदातालाई अर्को पक्षबाट हेलाको दृष्टिले हेरिन्छ । यसैगरी मतदाता जसले कुनै उम्मेदवारलाई भोट दिन्छन्, तब उनीहरुले उसबाट धेरै आशा राखेका हुन्छन् । गर्न नमिल्ने काम पनि गराउने प्रयास गर्छन् । यी विविध चुनावभित्रका विसंगतिहरु हुन् । सामान्य समस्याहरु क्रमिक रूपमा मिल्दै जान सक्छन् । तर, बढ्दो चुनावी खर्चलाई हेर्दा के गरिवको हातबाट चुनावी अभिलाषाहरु विलीन त हुने होइनन् भन्ने गम्भीर आशंका देखिन थालेको छ । किनकि चुनावमा उम्मेदवारको आफ्नो पैसा पनि व्यापक नै खर्च भएको देखियो । त्यसबाहेक विभिन्न व्यापारी र स्वार्थ समूहले पनि धेरै लगानी गरेको सुनिन्छ । यो चन्दाको रूपमा वा अन्य कुनै स्वार्थको कारणले व्यापारीहरुले पनि प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा चुनावमा लगानी गरिरहेका हुन्छन् । केही व्यापारीले स्वैच्छिक रूपमा लगानी गर्छन् भने कसैसँग

जबरजस्ती पनि मागिन्छ होला । पहिलो र दोस्रो चरणको चुनावमा जे देखियो, त्यसले अब गरिव उम्मेदवारले चुनाव लड्ने र जित्ने अवस्था निकै कम छ । यस्तो खर्च चलाख र कूटनीति जानेका उम्मेदवारले स्थानीय व्यापारी, पूँजीपति, प्रवासी साथीहरुबाट उठाउने रहेछन् भने सोझा उम्मेदवारले आफ्नो सञ्चित रकम नै प्रयोग गरेको पनि देखियो ।

हुन त पूँजीवादमा हरेक कुराहरु पूँजीको गुस्त्वभिन्न घुम्न बाध्य हुन्छन् । तसर्थ पूँजीहीनहरुले महत्त्वपूर्ण पदमा धेरै आशा नराख्दा हुन्छ । तैपनि प्रजातन्त्रलाई सफल बनाउने हो भने यसभित्र योग्यता, सृजनशीलता र मानवीयताजस्ता अहम् मुद्दाहरु ओभरेल पर्नुहुँदैनथ्यो । तर, गरिवीले विगतमा जस्तै अब पनि मानवीय क्षमताको विविधतालाई निस्तेज पारिरहेको जस्तो देखिन्छ । गरिव योग्य भएर पनि उम्मेदवार बन्न पाउँदैन र धनकै कारणले हार्न बाध्य हुन्छ । कतै हामी नचाहँदा नचाहँदै नवसामन्तवादतर्फ उन्मुख त भइरहेका छैनौ ? परिस्थिति सोचनीय छ ।

अझ हल्ला त के पनि सुनिएको छ भने उम्मेदवारी पाउनका लागि नै नेताहरुलाई घूस खुवाउनुपर्ने बाध्यता छ । निश्चय पनि मौलिक प्रजातन्त्रका लागि यो नमिठो खबर हो । विकास कहिल्यै पनि बनिबनाउ चीज होइन । यसका लागि नितान्त नयाँ सोच

चाहिन्छ । पैसाको बलमा जितेको नेताले नयाँ सोच सृजना गर्न सक्दैन । उसले लगानी गरेको पैसाउपर गर्नेतर्फ नै ध्यान गर्छ । यसले गर्दा बजेट ठीक ठाउँमा जान सक्दैन । सही किसिमले प्रयोग हुनसक्दैन । पहिलो चरणमा जितेका स्थानीय प्रतिनिधिले गरेका निर्णयहरु पूर्णरूपमा आशावादीतर्फ दोहोऱ्याउने किसिमका छैनन् । निर्णयहरु कम्तीमा २५ वर्षसम्मका लागि दूरदृष्टियुक्त होऊन् भन्ने चाहना जनमानसको थियो । तर, निर्णयहरु स्वच्छली भर्ने, मोबाइल वितरण र सोतको खोजीविना वृद्धभत्ता वितरणमा अलमलिएको भेटियो । यस्ता निर्णयहरु, सोच र संघर्ष दिवालिया भएपछि उब्जिने कुराहरु हुन् । आज यस्तै भइरहेको छ । यदि हामी गलत छैनौ भने १० प्रतिशत पदाधिकारीबाहेक अरूले पुरानै ढर्ा र ढाँचाबाट स्थानीय तह चलाउने सोच बनाएका छन् । जुन शुभसंकेत होइन । पहिलो चरणमा जितेका २ सय ८२ प्रमुख उपप्रमुखले अहिलेसम्म कुनै मिराकल निर्णय गरे भन्ने सुन्न पाइएको छैन । कतै हाम्रा निर्वाचित जनप्रतिनिधि चुनावमा भएको खर्चबाटै रन्थनाइरहेका त छैनन् ? यदि शंका सत्य हो भने गणतन्त्र खतरामा पर्न सक्छ ।

(लेखक कैलाशकुट बहुमुखी क्याम्पस चाबहिलमा व्यवस्थापन विषयका अध्यापक हुन् ।)

काठमाडौंका ‘डेथ ट्रायाप’ को दोषी को को ?

–प्रकृति श्रेष्ठ, काठमाडौं
त्यसो त पछिल्लो एक–डेढ वर्षभित्र काठमाडौंको सडक, ढल, नाला र खाल्डोमा कति सवारी र मानिस परे त्यसको कुनै लेखाजोखा नै छैन । तर काठमाडौंमा अव्यवस्थित रुपमा खुला छाडिएका ढल, मंगाल, खाल्डो र सडकका खाल्डाखुल्डी मानिसलाई असमयमै मृत्युको मुखसम्म पुर्‍याउने ‘डेथ ट्रायाप’ सावित भएका छन् । मनसुन सुरु हुनुभन्दा अगाडि धुलोको खाल्डोमा परेर वा हिलोमा चिप्लिएर कतिजनाको ज्यान गयो ? कतिको हातखुट्टा भाँच्चियो कसैले लेखाजोखा राखेको छैन । तर मनसुनसँगै भरी पर्न थालेपछि सडकले नै खोलाको रुप ग्रहण गरेपछि बाटो फराकिलो पार्ने नाममा, मेलम्चीको खानेपानी पाइप जडान गर्ने नाममा, नयाँ ढल निकास निर्माण गर्ने नाममा बनाइएका खाल्डाहरू र खुला मंगालहरू ‘डेथ ट्रायाप’ बनेका छन् ।

मन्त्रीहरूले कमिशन नखाए भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुने

भक्तपुर । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका सचिव प्रेम सुवालले सरकारमा गएका पार्टीहरू नै भ्रष्टाचारमा डुबेको हुँदा देशमा भ्रष्टाचार बढ्दै आएको बताउनुभयो ।

नेपाल क्रान्तिकारी किसान संघ भक्तपुर जिल्ला समितिद्वारा सोमबार आयोजित २०२५ साउन २ को भ्रष्टाचारविरोधी आन्दोलनको सम्भनामा भएको प्रवचन कार्यक्रममा सचिव सुवालले सरकारमा गएका पार्टीहरूले जनआन्दोलन दवाएका लोकमानसिंह कार्कीलाई अख्तियार प्रमुख बनाउन सिफारिस गरेको र आफ्नै नेता, मन्त्री र सांसदहरूविरूद्ध भ्रष्टाचारको कारबाही गर्न लागेपछि एमाले र माओवादी संयुक्त भएर कार्कीविरूद्ध महाभियोग राखेको बताउनुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, ‘भ्रष्टाचारीहरूमाथि कारबाही अधि बढाएका तत्कालीन प्रधान न्यायाधीश सुशीला कार्कीविरूद्ध नेका र माओवादिले महाभियोग प्रस्ताव दर्ता गराए ।

‘काकाकुल’.....

उपभोक्ताहरु पुगेका छन् । वितरण प्रणालीमा सुधार गर्छु भनेर फर्काइन्छ तर पानी होइन हावाको वितरण भैरहेको छ ।

हालै मात्र नपाका जनप्रतिनिधिसहित के्यूकेएलको बैठकबाट वितरण प्रणाली सार्वजनिक गरियो त्यो पनि कार्यान्वयन भएन ।

हप्ताको १५-३० मिनेटसम्म आउने सुन्दर बजारमा दिन भरी पानी आउला र गर्गी थापौला भनेर बस्दा पनि पानी नआएर हैरान भएको गुनासो पोखेका छन् । त्यो त हप्ताको एक पटक आधा घन्टा पानी थाप्नेको गुनासो मात्र हो । अझ भूकम्पपछि पानी नआएको क्षेत्र पनि धेरै छन् । ५ पटक डेलिगेशन पुगेपछि बल्ल एक पटक पानी पठाउँछ नत्र त्यो पनि हावा मात्रै ।

डेलिगेशनमा टेबुल ठट्याएमा पानी आपर्ति गर्न सक्छ

सोही क्रममा काठमाडौंको तारकेश्वर नगरपालिका मनमैजुकी एक सानी विद्यार्थी बिनिता फुयाँलको शुक्रबार पानी परेका बेला बाटो ठम्याउन नसकेर नालामा डुबेर ज्यान गयो । त्यस्तै सामाखुसीमा सोही दिन स्कूलबाट फर्दै गर्दा कक्षा ९ मा पढ्ने बालिका सत्या सापकोटा नालामा डुबेर बगिन् । सडक वारपार नालाको अर्कोपट्टि निस्किएपछि देखेले उनको उद्धार गरे र उनको ज्यान बच्यो ।

यी घटनापछि सबै सम्बन्धित निकायमाथि प्रश्न उठ्यो । तर सबैजसो सरकारी निकाय अगाडि सरेर भने–ती नाली छोप्ने काम हाम्रो होइन । सडकमा खाल्डा पारेर छोडेको हामीले होइन । जिम्मेवारी लिन कुनै पनि निकाय र अधिकारी अधि सरेनन् ।

लोकतन्त्र र गणतन्त्र भनी नाक फुलाउने यस देशका शासकहरूलाई प्रश्न गर्न मन लागेको छ–कुन लोकतान्त्रिक देशमा सहरबीचको बाटो खनेर दुई–तीन वर्षसम्म आम

नागरिकलाई धुलो खान, हिलोमा भासिन कुन देशमा बाध्य पारिन्छ ? कुन गणतान्त्रिक मुलुकमा निर्माणाधीन ढलको मुख आँ पारेर ‘डेथ ट्रायाप’ का रुपमा छाडिन्छ ? कुन मुलुकमा साना स्कूले नानीहरू बाढी आएको बीच सडकमा छाडिन्छन् र नालामा बग्छन् ? हुन त सडक, नाला, ढल, पुल वा अन्य कुनै पनि सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माणमा थुप्रै लापरबाही र भ्रष्टाचार हुने गरेको आजदेखि मात्र होइन । अब यस्तो लापरबाही वा भ्रष्टाचार कतिञ्जेल राख्ने ? प्रत्येक वर्ष कतिजना नानीहरूलाई अकालमै सडकको खाल्डोमा डुबेर मृत्युवरण गर्न बाध्य पार्ने ? के अब पनि सडक, नाला, ढलमा मनपरी गर्ने ठेकेदार र इञ्जिनियर, तिनीहरूलाई संरक्षण कर्मचारी र राजनीतिज्ञ कसैलाई जिम्मेवार नबनाउने ? यो प्रश्न शासकहरूलाई मात्र होइन, सार्वभौम अधिकार सम्पन्न भनिएका हामी जनतामाथि पनि लक्षित छ ।

पूँजीवाद अर्थात् नयाँ खान्दानी वर्गको रूपमा कर्मचारीहरू विकास भइरहेको बताउनुभयो ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी भक्तपुर जिल्ला समितिका कार्यवाहक अध्यक्ष सुरेन्द्रराज गोसाइँले पूँजीवादी राज्य व्यवस्थामा भ्रष्टाचारलाई निर्मूल पार्न सक्ने अवस्था छैन, भ्रष्टाचार उन्मूलन गर्ने देशमा समाजवादी राज्य व्यवस्था स्थापना गर्नुपर्छ भन्नुभयो ।

राजनीतिलाई पैसा कमाउने पेशा सम्भन्ु गलत हो, राजनीति देश र जनताको नि:स्वार्थ भई सेवा गर्नु हो, उहाँले भन्नुभयो । नेक्राक्सिंघका केन्द्रीय सचिव विकल प्रजापतिले किसान आन्दोलनकै जगमा नेमकिपा स्थापना भएको बताउनुभयो ।

नेक्राकिसंघ भक्तपुर जिल्ला समितिका अध्यक्ष गोविन्द दुवालको सभापतित्वमा भएको उक्त कार्यक्रममा नेक्रामहिला संघका रोशनमैया सुवाल, किसान संघका सूर्यबहादुर फोजू र महिला कार्यकर्ता कमला गिरीले भ्रष्टाचारविरोधी आन्दोलनबारे बोल्नुभएको थियो ।

शेर्पाले दिनुभएको थियो भने स्वागत उपाध्यक्ष विजय कुमार महर्जनलगायत जुजूभाई महर्जन र वीरेन्द्र शाक्यले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा सेवा केन्द्रलाई सहयोग गर्नुहुने संघसंस्थालाई प्रशंसापत्र, प्रमुख अतिथि, अतिथिले प्रदान गरेको थियो भने संस्थाको तर्फबाट रविन्द्र बहादुर प्रधानले प्रमुख अतिथिलाई मायाको चिनो प्रदान गरेको थियो ।

कार्यक्रममा जननिर्वाचित प्रमुख, उप-प्रमुख, वडा अध्यक्ष र नगर कार्यपालिका सदस्यहरूलाई पनि सम्मान गरिएको थियो ।

जनसेवाको.....

प्रदान गरिएको थियो । त्यसैक्रममा एसईई लगायत उत्कृष्ट शिक्षक शिवराम श्रेष्ठलाई घोषणा गरिएको थियो भने १३ जना शिक्षक र ३ जना कर्मचारीलाई दीर्घ सेवा पदकबाट सम्मान गरिएको थियो ।

प्रधानमन्त्रीलाई खुलापत्र

चौथोपटक प्रधानमन्त्री हुनुभएका प्रधानमन्त्री शेरबहादुरज्यू,

न्यायप्रेमी र विकासप्रेमी जनताको तर्फबाट तपाईंलाई गुनासोसहित अभिवादन । देश र जनताको लागि न्यायोचित काम गर्नुभएको भए तपाईंलाई हार्दोतर्फबाट श्रद्धा, आदर र नमन हुने थियो तर मलाई लाग्छ, तपाईं त्यसको हकदार हुनुहुन्न ।

तपाईं यसका हकदार नहुनुको कारण के हुन् त ? किन तपाईंप्रति नेपाली जनता वाक्कदिवक भएका छन् । सरकार हुनु र नहुनुमा केही फरक भएन हार्दो देशमा । भ्रष्टाचार, महँगी, कालोबजारी र घूसखोरी र विदेशी पिछलागूकै कारण आज देशको स्थिति भन् भन् दयनीय बन्दै जाएको छ ।

अस्ति म आफ्नो साथीहरुसँग मलाकुसारी गर्दै थिँ । नेपाल टेलिभिजनद्वारा प्रसारित साभ्ठा सवाल कार्यक्रममा तपाईंकै अन्तर्वार्ताबारे टिकाटिप्पणीहरू हुँदै थिए । एउटी साथीले भनिन्- ‘प्रधानमन्त्रीको अन्तर्वार्ता त हेर्न लायकको थियो । प्रमको अन्तर्वार्ताभन्दा पनि त्यो कार्यक्रम एउटा हास्यव्यङ्ग्य कार्यक्रमजस्तो पो छ ।’ अर्कोले साथीले थपिन्- ‘म त त्यो अन्तर्वार्ता हेरेर कति हाँसें । प्रधानन्त्रीको उत्तर दिने शैली देख्दा कसैले पनि उहाँ प्रम बन्न लायकको व्यक्ति नै भन्दैनन् ।’ फेरि अर्को साथीले भनिन्- ‘कसरी भए होलान् है यस्ता मान्छे प्रधानमन्त्री । न विषयवस्तुमा जानकारी छ, न उत्तर दिने ढंग छ, प्रम भन्न लायकको न त केही विशेषता नै छ ।’

अर्को दिन म आफ्नो कार्यालय जाँदा त्यहाँ एउटा भाइ कमप्युटर हेर्दै एक्लै यतिकै हाँस्दै थियो । के भएको होला यो भाइलाई भनी उसको सामुन्ने जाँदा ऊ पनि प्रधानमन्त्रीकै भाषण दोहोर्‍याई–तेहर्‍याई हेरिरहेको थियो । भाइले भन्यो- ‘तपाईंले हेर्नुभयो हार्दो प्रधानमन्त्रीको भाषण, यो भाषण त जति हेरे पनि पुग्दैन । अल्छी लाग्ने समयमा यो अन्तर्वार्ता हेरेर हाँसिरहन्छु ।’

माथिको उदाहरण मैले यसकारण पनि दिन चाहें किनभने हार्दो देशको प्रधानमन्त्रीमा कुनै जाठमीर्चता देखिषन । माथिका टिप्पणीहरू सुन्दा तपाईं त प्रधानमन्त्रीभन्दा पनि नेपालको एक हाँसोको पात्रमात्र बन्नुभएको छ कि जस्तो शंका लाग्न थालेको छ । शेरबहादुर देउवाले यो–यो रार्दो कुरा गरेको छ भन्ने कुरा आजसम्म सुन्न पाएको छैन । उस्तै तपाईंकै पालामा देशको नदी–नाला भारतलाई बेचेको, राष्ट्रघाती सन्धि भएको, निर्दोष व्यक्तिलाई जलत महाअभियोग लगाइएको, भ्रष्टाचार र ठागहरूको बिगबिगी भएको आदि सुन्नमा आउँछ । सजिलो प्रश्नोत्तरको जवाफ त दिन नसक्ने प्रधानमन्त्रीले विदेशीको अगाडि कसरी प्रस्तुत भए होलान् भन्ने जाठमीर प्रश्न मनमा उठिरह्यो । पद भने प्रधानमन्त्री तर पात्र भने हास्यव्यङ्ग्यको कलाकारजस्तो । अनि कसरी सभभव हुन्छ नेपालको समृद्धिको यात्रा !

प्रधानमन्त्रीज्यू, तपाईं त जनताको बहुमत पाएर प्रधानमन्त्री हुनुभएको व्यक्ति, आफू चाहिँ दिनदहाडै हतियारधारी सशस्त्र प्रहरीको हुलसँगै चिल्लो गाडीमा हुईकिने, अनि जनतालाई खाल्डाखुल्डीयुक्त अव्यवस्थित, असुरक्षित सडकमा हिँइन बाध्य पार्ने ? तपाईं एकजनाको सुरक्षामा जिल्ला प्रहरी कार्यालयका २ सय ६५ जनाभन्दा बढी प्रहरी परिचालित (नेपाल राष्ट्रिय साप्ताहिक, २५ असार २०७४) भएको समाचार पत्रिकामा आयो तर खोइ जनतालाई दिइएको सुरक्षा ? वर्षातिको पानीले राजधानीकै सडकमा एउटा स्कूलबाट फर्कदै गरेकी बालिका नालामा डुबे र कतै सवारीसाधन । नालीले बगाएर राजधानीमै एउटी बालिकाले ज्यानसम्म गुमाउनुपर्यो । विचरी ! त्यो नालीले अनाहकमा आफ्नो ज्यान गुमाउनुपर्यो । आफ्नो देशको सडक सुरक्षित नभएर एउटी बालिकाले बाँच्न पाउने अधिकारबाट सदाको लागि बञ्चित भएकी छिन् । मानिसको मृत्यु हुँदासम्म उक्त घटनाको जिम्मेवारी कसैले लिइनन् । सरकार र सभबन्धित निकाय यसको प्रमुख दोषी हो । यसमा पनि प्रधानमन्त्रीको ध्यान पुगोस् ।

सडकभरि खाल्डाखुल्डी अनि त्यसमा जमेको बर्बाको पानीमा हिँड्ने, फोहरै फोहरले सजिएको सडक, घण्टैको जाममा यात्रा गर्ने जनताको जीवनचर्याजस्तै भइसकेको छ । काठमाडौं महानगरपालिकाका सडकहरू त यति अव्यवस्थित र भत्किएका छन् भने अनुमान गर्नुस् ती दुर्गम गाउँ पुग्ने बाटो कस्तो होला ? राजधानीजस्तो ठाउँमा हिँड्दुल गर्दा यति असहज र जोखिमपूर्ण हुन्छ भन्ने अनुमान गर्नुस् भीरपाखामा बस गुडाउँदा के हालत भए होलान् ?

माथि उल्लिखित समस्या समाधानको लागि जनताले तपाईंलाई मतदान गरेका हुन् । आखिरमा तपाईं सरकारमा गएर के चाहिँ गरिरहनुभएको छ । देशको मुटु राजधानीलाई व्यवस्थित गर्ने कहिले हो ? आफ्नो घोषणापत्रमा ‘स्मार्ट सिटी’ को कल्पना गर्ने, काम–कारबाही भने ‘भ्कुर सिटी’ अनुसार चल्ने ? यो कुरा नेपाली जनतालाई मान्य भएन प्रधानमन्त्रीज्यू ।

हार्दोजस्तै सानो र गारिव देशले विकास र समृद्धिमा कति प्रगति गरिसकेका छन् । विश्वमा नेपाललाई बुद्धको शान्तिभूमि, सगरमाथा भएको देश, कला–संस्कृतिको भण्डारकै रूपमा मात्र चिनाउने हो र ? नेपाली जनताले तपाईंलाई भविष्यमा सभभन्नलायक केही काम त गरेर देखाउनुपर्यो नि, होइन र प्रधानमन्त्रीज्यू ? यसमा सरकार र प्रधानमन्त्रीको ध्यानाकर्षण होस् भन्ने चाहन्छु ।

✍कृतिका प्रजापति

आवास अनुदान असारभित्र लिइसक्ने गरी तालिका सार्वजनिक

काठमाडौं । राष्ट्रिय पुनः निर्माण प्राधिकरणले आगामी असार मसान्तभित्र निजी आवास पुनःनिर्माणका लागि अनुदान लिइसक्ने अन्तिम मिति तय गरेको छ ।

निर्देशक समितिको बैठकको निर्णयानुसार प्राधिकरणले समय सीमा तोकेरै अनुदान लिन लाभग्राहीलाई आग्रह गरेको हो । प्राधिकरणले निर्धारण गरेको तालिकानुसार लाभग्राहीले २१७५ असार मसान्तभित्र निजी आवास पुनः निर्माणको तीनै किस्ताको अनुदान लिइसक्नुपर्नेछ ।

निजी आवास पुनः निर्माणका लागि अनुदान सम्भौता भई घर निर्माण सुरु गरिएको संख्या कम रहेकोले पुनः निर्माणलाई तीव्रता दिन भूकम्प प्रभावित ३१ जिल्लामै लागू हुने गरी समय सीमा निर्धारण गरिएको प्राधिकरणका प्रवक्ता यमलाल भुसालले बताउनुभयो । निर्धारित तालिकानुसार पहिचान भएका सबै लाभग्राहीले आगामी कार्तिंक मसान्तभित्र अनुदान सम्भौता गरी प्रथम किस्ता लिइसक्नुपर्नेछ । गत पुस मसान्तसम्म प्रथम किस्ता प्राप्त

गरेका निजी घरधनीले आगामी पुस मसान्तसम्म र आगामी कार्तिक मसान्तभित्र प्रथम किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले आगामी चैत मसान्तभित्रै दोस्रो किस्ता लिइसक्नुपर्नेछ ।

यसैगरी आगामी पुस मसान्तभित्र दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने निजी घरधनीले आगामी जेठ मसान्तभित्र तेस्रो किस्ताको अनुदान लिइसक्नुपर्नेछ । आगामी चैत मसान्तभित्र दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने घरधनीले आगामी असार मसान्तसम्म तेस्रो किस्ता लिइसक्नुपर्ने गरी प्राधिकरणले समयावधि निर्धारण गरेको छ ।

गत असार २८ गते प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको अध्यक्षतामा बसेको प्राधिकरण निर्देशक समितिको बैठकले अनुदान प्राप्त गर्ने अन्तिम तालिका स्वीकृत गरेपछि प्राधिकरणले निजी आवास पुनःनिर्माणका लागि समय सीमा तोकी थप अभियानका रुपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निर्णय गरेको हो । पछिल्लो तथ्याङ्कअनुसार निजी आवास पुनःनिर्माणका लागि अनुदान सम्भौता भएका ६ लाख

२८ हजार ८२२ घरधुरीमध्ये पाँच लाख ९४ हजार १५१ घरधुरीले पहिलो किस्ता लिएका छन् । तीमध्ये पनि ५२ हजार १६६ घरधुरीले मात्र दोस्रो किस्ता लिएको प्राधिकरणले जनाएको छ ।

अनुदान लिनेलाई घर पुनः निर्माण सम्पन्न गर्ने म्याद नतोकिँदा लाभग्राहीमा जहिले निर्माण सुरु गरे पनि हुन्छ भन्ने धारणा देखिएको कारण समय सीमा निर्धारण गर्नुपरेको प्रवक्ता भुसालले बताउनुभयो । प्राधिकरणले लाभग्राहीलाई अनुदान लिने प्रक्रियामा ढिलाइ नहोस् भनेर अग्रिम रुपमै प्रभावित जिल्लामा अनुदान रकम पठाइए पनि दोस्रो र तेस्रो किस्ता लिनेको संख्या बढ्न सकेन । यसैले समय सीमा तोकेरै अभियानको रुपमा कार्यक्रम सुरु गरिएको उहाँले सुनाउनुभयो । भूकम्प प्रभावित भनी प्रमाणीकरण भएका लाभग्राहीले पहिलो किस्ता रु. ५० हजार, दोस्रो किस्ता रु. एक लाख ५० हजार र तेस्रो किस्ता रु. एक लाख गरी रु. तीन लाख पाउने गरी कार्यविधि तयार भएको छ ।

उज्ज्वलमा विद्यार्थी सम्मानित 'शिक्षालाई व्यावहारिक रूपान्तरण गर्नुपर्ने'

पाँगा । उज्ज्वल शिशु निकेतनद्वारा शनिबार पाँगा पार्टी भन्थ्युमा एक विशेष कार्यक्रम गरी एसईई उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई सम्मान गरेको छ ।

कार्यक्रम त्रिवि शिक्षाविद् प्रा.डा. बाशुदेव काफ्लेको प्रमुख आतिथ्यमा पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरी उद्घाटन गरिएको थियो । त्यसक्रममा वहाँले उज्ज्वल शिशु निकेतन एकेडेमीले शिक्षा क्षेत्रमा गरेको प्रगतिलाई प्रशंसा गर्दै विद्यार्थीहरूले सिकेका शिक्षालाई व्यवहारमा रूपान्तरण गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

वहाँले विद्यालयको प्रगति विद्यार्थी संख्या वृद्धि गर्नु, निरन्तरता दिनु, शिक्षा दिनु र राम्रो विद्यार्थी उत्पादन गर्नु रहेको भन्दै विद्यार्थीहरूलाई मेहेनत गरी उच्च शिक्षामा सफलताको कामना गर्नुभयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष प्रा.डा. शिवशरण महर्जनले स्वागत मन्तव्यको क्रममा विद्यालयबाट गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गरेको र अतिरिक्त क्रियाकलापबाट अध्ययन क्षमता वृद्धिको मनोबल वृद्धि गर्ने कार्य गर्दै आएको बताउनुभयो । वहाँले एसईई सफल विद्यार्थीहरूले उच्च शिक्षा हासिल गर्न आफ्नो क्षमतानुसार विषय रोज्न आग्रह

गर्दै जुन विषय रोजेपनि विशेषज्ञ बन्ने सोच राख्नुपर्दछ भन्नुभयो । विद्यालय निरीक्षक मोतिराज खनालले उच्च शिक्षामा आफूलाई मनपरेको र सफलता हासिल गर्न सक्ने विषय रोज्न आग्रह गर्दै देशको लागि सबै विषयको विशेषज्ञता आवश्यक रहेको बताउनुभयो ।

विद्यालयका प्रिन्सिपल दिलमान महर्जनले विद्यालयको प्रगतिबारे अवगत गराउँदै आगामी वर्षदेखि विज्ञान र व्यवस्थापन संकायको अध्यापन आफू नै विद्यालयमा सुरु हुने जानकारी दिनुभयो । वहाँले विद्यालयले विभिन्न समयमा उत्कृष्ट हासिल गरेको स्मरण गर्दै विद्यार्थीहरूलाई मेहेनतका साथ अध्ययन गर्न जोड दिनुभयो ।

विद्यालयका अध्यक्ष प्रा.डा. शिवशरण महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा विद्यार्थी समिर अधिकारी, अभिभावकको तर्फबाट शिवसागर चौचरीले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रमको बीच-बीचमा सांस्कृतिक प्रस्तुति गरी मनोरञ्जन गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा एसईई उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई प्रमुख अतिथि, अतिथिहरूबाट मायाको चिनो प्रदान गरिएको थियो भने विद्यालयमा उत्कृष्ट हुन सफल ५ जनालाई प्रिन्सिपल दिलमान महर्जनले नगद पुरस्कार र सहायक प्रिन्सिपल ईश्वरमुनी बज्राचार्यले 'मंगलमुनी बज्राचार्य स्मृति पुरस्कार' प्रदान गर्नुभएको थियो ।

सामुदायिक र नीजि विद्यालयलाई सहयोग प्रदान गर्ने

कीर्तिपुर । ग्रीन भिलेज सेकेण्डरी स्कूल भत्केपाटीमा एसईई विद्यार्थीहरूलाई एक कार्यक्रमबीच सम्मान गरियो ।

प्रमुख अतिथि कीर्तिपुर नपाका उप-प्रमुख सरस्वती खड्काले कीर्तिपुर नगरपालिकाले सामुदायिक र नीजि विद्यालयलाई सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो ।

वहाँले समृद्ध कीर्तिपुर बनाउन कीर्तिपुर विकास योजना परिषद् गठन गर्ने नगरसभाले पारित गरेको स्मरण गराउनुभयो ।

विद्यालयका संस्थापक ई. रामहरि रिजाल विगतमा स्कूलको प्रतिष्ठालाई बचाउन आफू नै तर्फबाट विद्यार्थी शुल्क तिर्नुपरेको स्मरण गर्दै अब विद्यालयको प्रगतिमा स्थानीय तहबाट विशेष भूमिका खेल्नुपर्ने बताउनुभयो ।

पत्रकार चन्द्र बानियाँले ग्रीन भिलेज विद्यालय यस क्षेत्रमा स्थापित विद्यालय भैसकेको अवस्थामा अब उच्च शिक्षा विद्यालयमै व्यवस्था गर्नुपर्ने सल्लाह दिनुभयो । साथै नगरपालिकाले शिक्षाको विकासमा योजनासहित सहयोग गर्न पनि नपालाई आग्रह गर्नुभयो ।

पत्रकार उत्तम विष्टले पनि विद्यार्थीहरूको अध्ययनमा मनोबल बृद्धि गर्न शिक्षक, अभिभावकको भूमिका महत्वपूर्ण रहने बताउनुभयो ।

वडा अध्यक्ष राजेन्द्र बानियाँले विद्यालयको विकासमा आफ्नो तर्फबाट गरिने सहयोग कहिल्यै कन्जुस्याई नगर्ने बताउँदै वडाको विकासको लागि इन्जिनियर समूह गठन गरेको स्मरण गर्नु

भयो ।

विद्यालयका प्रिन्सिपल लक्ष्मीप्रसाद अवस्थीले विद्यालयको प्रगतिबारे अवगत गर्दै उत्तीर्ण विद्यार्थीले उच्च शिक्षामा उच्च मनोबल लिएर अध्ययन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवं कार्यक्रमका सभापति ई. रामेश्वर रिजालले विद्यालयको प्रगतिमा शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक सबैको सहयोग निरन्तरता हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा पूर्व विद्यार्थी

ई. दिपेन्द्र विष्टले आफू पढ्दाको विद्यालय र अहिलेको विद्यार्थीको अवस्थाबारे जानकारी दिँदै उच्च शिक्षामा दक्ष नागरिक बन्ने हिसावले अध्ययन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा विद्यार्थी सविन ढकाल र निरजला आचार्यले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई मायाको चिनो प्रदान गरिएको थियो भने तीन जना उत्कृष्ट विद्यार्थीहरूलाई नगद पुरस्कार समेत प्रदान गरिएको थियो ।

क्रियटिभ एकेडेमीको बधाई कार्यक्रम 'साहित्यकार लू सुनबाट सिक, करोडौंको सेवा गर'

कीर्तिपुर । 'चिनियाँ लेखक महान साहित्यकार लू सुनबाट सिक र लेखमार्फत् करोडौं जनताको सेवा गर' उक्त भनाई क्रियटिभ एकेडेमीद्वारा आयोजित एसईई उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूको बधाई तथा बिदाई कार्यक्रममा कीर्तिपुर नगरपालिकाका प्रमुख रमेश महर्जनले राख्नु भएको थियो ।

लेखक लू सुन आफ्नो बुबा टिवी रोगबाट अल्पायुमै मृत्यु भएकोकारण अरु जनतापनि कुनै रोगबाट अकालमै मृत्यु नहोस् भनी जापानमा डाक्टर पढ्न भनी गएको थियो । जापान बसाईमा उहाँले एउटा भिडियो हेर्न पुग्छ जसमा जापानी उपनिवेश सरकारले चिनियाँ जनतालाई बाटोमा कुकुर सरहको व्यवहार गरेको थियो । चिनियाँ माथि त्यस्तो अत्याचार हुँदा पनि चिनियाँ जनता हाँसेको सह्य नभएपछि अन्यायको विरोधमा चेतना जगाउन डाक्टरको अध्ययन बीचमै त्यागेर स्वदेश आई लेखक बने र साहित्य मार्फत् जनचेतना फैलाए र समाज परिवर्तनमा मुख्य भूमिका खेले । हाम्रो विद्यार्थीहरू पनि उच्च शिक्षा हासिल गर्ने क्रममा आफूले सक्ने विषय रोज्ने र दक्षता हासिल गरी देशको सेवा गर्नुपर्दछ भन्नुभयो ।

वहाँले त्यसक्रममा कीर्तिपुर अहिले जलिरहेको छ,

जल्दा जल्दै राम्रो सानो फ़िल्को समाजको हितमा छरेर जाने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा विद्यालय निरीक्षक मोतिराज खनालले क्रियटिभको क्रियाकलाप उदाहरणीय रहेको प्रशंसा गर्दै दक्ष जनशक्ति उत्पादनमा ठूलो मद्दत मिल्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

विद्यालयका प्रिन्सिपल बीएन पौडेलले विद्यालयको शैक्षिक विकासमा सबैले मेहनत गरेकोले विद्यालयको प्रगति भैरहेको जानकारी दिनुभयो ।

वहाँले विद्यालयको शैक्षिक स्थिति र जनशक्तिबारे अवगत गराउनुभयो ।

विद्यालयका सल्लाहकार

प्रा.डा. रामकृष्ण महर्जनले विद्यालयका विद्यार्थीहरूले प्राप्त गरेको प्रमाणपत्रलाई व्यवहारमा प्रयोग गर्नुपर्ने बताउँदै उच्च शिक्षामा राम्रो अध्ययन गरी असल नागरिक बन्नुपर्ने सुझाव दिनुभयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष मर्जिमान सिंहको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा कक्षा १० मा अध्ययनरत विद्यार्थी उरुसा थापाले पनि बोल्नुभएको थियो ।

उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई प्रमुख अतिथि, अतिथि महानुभावहरूले मायाको चिनो प्रदान गर्नुभएको थियो भने प्रमुख अतिथि मेयर महर्जनलाई विद्यालयको तर्फबाट अध्यक्ष मर्जिमान सिंह र बीएन पौडेलले मायाको चिनो प्रदान गर्नुभएको थियो ।

पाँगा माविमा विद्यार्थी सम्मानित शैक्षिक विकास गर्न कीर्तिपुर नपा तयार

पाँगा । कीर्तिपुरलाई शैक्षिक हवको रूपमा विकास गर्न कीर्तिपुर नगरपालिकाबाट सधैं सहयोग रहने सो भनाई कीर्तिपुर नपाको प्रमुख रमेश महर्जनले पाँगा माविमा भएको एसईई विद्यार्थी सम्मान कार्यक्रममा व्यक्त गर्नुभएको हो ।

वहाँले शिक्षाको लागि २ करोड बजेट छुट्याइएको जानकारी गर्दै त्रिविलाई समेत कीर्तिपुरको शिक्षा विकासमा उपयोग गर्न योजना रहेको बताउनुभयो ।

विद्यालयका प्रिन्सिपल श्याम सुन्दर महर्जनले स्वागत मन्तव्य राख्दै विद्यार्थीको उज्ज्वल भविष्य बनाउन शिक्षक, कर्मचारी, अभिभावकले खेलेको भूमिकालाई प्रशंसा गर्नुभयो । वहाँले यसै शैक्षिक वर्षदेखि कक्षा ११ को लागि विज्ञान र व्यवस्थापन संकाय सुरु हुने भएकोले विद्यार्थीहरू आफू नै विद्यालयमा पढ्न सक्ने वातावरण बनेको छ भन्नुभयो ।

पीडपीका अध्यक्ष माधवलाल महर्जनले कीर्तिपुरमा एसईईको नतिजा काठमाडौंको अन्य क्षेत्रको भन्दा राम्रो रहेको बताउनुभयो । त्यसक्रममा वहाँले बैशाख १२ मा गएको भूकम्पको समयमा भूकम्प पीडित परिवारका विद्यार्थीहरूलाई सहयोग गरेको स्मरण गर्नुभयो ।

विद्यालयका निर्देशक रमेशमान महर्जनले शैक्षिक विकासमा योगदान गर्नुहुने सबैलाई धन्यवाद दिँदै आगामी दिनमा +२ संचालनमा पनि सहयोग गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवं सम्मान कार्यक्रमका सभापति प्रा.डा. नन्द बहादुर महर्जनले विद्यालयको संक्षिप्त ऐतिहासिक गतिविधि प्रस्तुत गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा उत्तीर्ण

विद्यार्थीहरूको तर्फबाट स्नेहा दवाडी, कक्षा १० मा अध्ययनरत विद्यार्थी विवेक गौतमले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रमको बीच-बीचमा गीत तथा नृत्यले मनोरञ्जन प्रदान गरेको थियो ।

**दुई पाँगे सवारी साधनको अगाडि/पछाडि
स-साना बालबालिका राखी सवारी साधान
चलाउँदा अनिवार्यरूपमा बालबालिकालाई
सुरक्षित बेल्टले बाँधी आवश्यकताअनुसार
हेल्मेटसमेत लगाई दिने गरौं ।**

**नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग**

जलविनायकद्वारा शुक्रसागरको सम्मना

चोभार । जलविनायक सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको आयोजनामा वरिष्ठ पुरातत्वविद् एवं मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माण समितिका प्रमुख सल्लाहकार कीर्तिपुर न.पा. वडा नं. ६ निवासी शुक्रसागर श्रेष्ठको सम्मानमा २०७४ साल असार ३१ गते कीर्तिपुर नगरपालिका वडा नं. ६ चोभारस्थित ऐतिहासिक गल्छी नजिक मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माण स्थलमा श्रद्धाञ्जली सभा कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

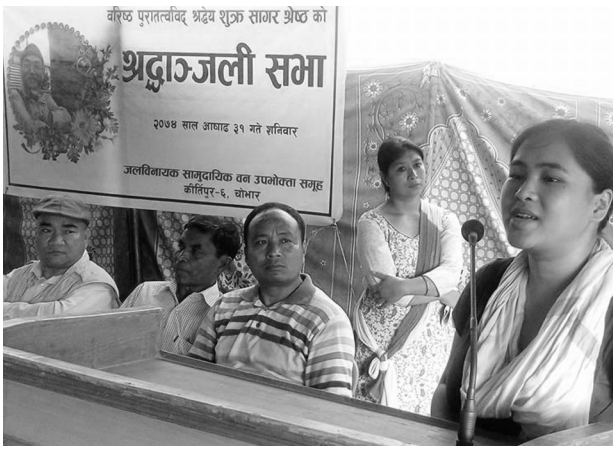
कीर्तिपुर नगरपालिकाका उप-प्रमुख सरस्वती खड्काले जलविनायक सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई उहाँले दिनु भएको सल्लाह, सुझाव एवं मार्ग दर्शनमा सधैं समूह अगाडि बढीरहोस्, मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माण कार्यले पूर्णता पाओस्, प्रतिमा निर्माण कार्य पूर्ण भएको खण्डमा उहाँको सपना साकार हुने र उहाँको आत्माले शान्ति पाउने भएकोले प्रतिमा निर्माण कार्यले छिटो भन्दा छिटो पूर्णता पाओस्, उहाँ एक पुरातात्विक एवं ऐतिहासिक व्यक्तित्व समेत भएकोले उहाँलाई भुल्न नहुने, उहाँ कीर्तिपुर नगरपालिकाका सल्लाहकार समेत भएकोले उहाँले देखाउनु भएको बाटोतर्फ सधैं नगरपालिका अग्रसर रहने छु भनी प्रतिबद्धता सहितको श्रद्धाञ्जली मन्तव्य व्यक्त गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा लुम्बिनी विकास कोषका सदस्य सचिव एवं बौद्ध विद्वान् अजितमान तामाङ्गले शुक्र सागर श्रेष्ठ जस्तो पुरातत्व, सिल्करोड, भाषा साहित्य र बौद्ध क्षेत्रको अत्यन्त ठूलो प्राज्ञ शारीरिक रुपमा गुमाउनु परेकोमा दुःख व्यक्त गर्नु भयो । साथै वहाँले लेखेर जानु भएको तर प्रकाशित गर्न बाँकी पुस्तकहरू प्रकाशनमा आफूले हरतरहले सहयोग गर्ने वचनबद्धता समेत व्यक्त गर्नुभयो ।

कार्यक्रमको सुरु उहाँको सम्मनामा एक मिनेट मौन धारण गरी, श्रद्धेय शुक्र सागर श्रेष्ठको तस्विरमा माल्यार्पण सहित श्रद्धाञ्जली अर्पण गरिएको थियो । उपस्थित अतिथिहरूबाट समाज, देश र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका विभिन्न विधामा उहाँले पुर्‍याउनु भएको योगदानको चर्चा परिचर्चा हुनुको साथै उहाँको सम्मानमा श्रद्धाञ्जली मन्तव्य व्यक्त गरिएको थियो ।

शुक्रसागर श्रेष्ठ एक पुरातत्वविद् मात्र नभई धर्म, संस्कृति एवं इतिहासको विषयमा थाहा हुने र अध्ययनमा निरन्तर चासो दिने व्यक्ति, काममा निरन्तर तल्लीन रहि रहने व्यक्ति भएकोले उहाँ दुरगामी चेत भएको व्यक्ति समेत हुनु हुन्थ्यो भनी वरिष्ठ जन कलाकार तथा प्राज्ञ रामकृष्ण दुवालले आफ्नो मन्तव्यको क्रममा व्यक्त गर्नु भएको थियो । त्यस्तै उहाँले दिवंगत शुक्रसागर श्रेष्ठको सम्मनामा लेख्नु भएको खण्डकाव्य चौडै प्रकाशन गर्ने प्रतिवद्धता सहित उहाँको सम्मानमा त्यसको सानो अंश पनि पढेर सुनाउनु भयो ।

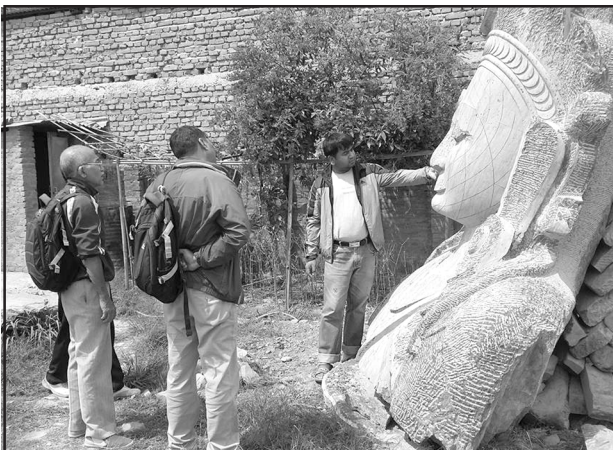
दिवंगत शुक्रसागर श्रेष्ठकी छोरी शिलु श्रेष्ठले मन्तव्यको क्रममा उहाँ मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माणलाई पहिलो

प्राथमिकता दिने व्यक्ति भएकोले म चीनमा अध्ययन गरिरहेको समयमा मञ्जुश्रीको जन्म स्थान चीनको उताई सान (पञ्च शीर्ष पर्वत) सम्म बुबा सहित पुगेको र पुरातत्वविद् शुक्रसागर श्रेष्ठ र

पश्चायत् प्रतिमा निर्माणसँगै उहाँको सालिक राख्ने आफ्नो इच्छा जाहेर गर्नु भयो ।

मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माण समितिका संयोजक एवं जलविनायक सामुदायिक वन

शुक्रसागर श्रेष्ठ (बाँया) मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माण स्थलमा अवलोकन गर्दै

मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माणका मुख्य कलाकार चन्द्रश्याम डंगोल बीच आपसी सल्लाह र डिजाइन अनुसार मञ्जुश्रीको मूर्ति निर्माण गर्न लागिएको, मञ्जुश्रीको मूर्ति निर्माण अनुसन्धानको क्रमलाई लिएर बुबालाई नजिकबाट नियालेर हेर्ने मौका पाएको कुरा बताउनु भएको थियो ।

त्यसै गरी मन्तव्यको क्रममा बाघभैरव ज्येष्ठ नागरिक समाजका अध्यक्ष एवं शिक्षासेवी निलकण्ठ अमात्यले शुक्रसागर श्रेष्ठ कहिले ठूलो बन्न नचाहने व्यक्ति, कीर्तिपुर भरिका पाटी, पौवा, मठ मन्दिर, पोखरी निर्माणमा उहाँको सक्रियता रहेको थियो । कीर्तिपुर क्षेत्र टोल-टोल, गल्ली-गल्लीमा पुरातात्विक महत्व भएकाले सम्पदाहरू भएको हुँदा नगरपालिकासँग समन्वय गरेर त्यसको संरक्षण गर्न सकिने विषयलाई लिएर समेत बेलाबेलामा उहाँ मसँग छलफल गर्नु हुन्थ्यो भनी अध्यक्ष अमात्यले बताउनु भयो ।

नेकपा (माओवादी केन्द्र) कीर्तिपुर नगर कमिटीका अध्यक्ष शम्भुराम महर्जनले उहाँ पुरातात्विक, धार्मिक एवं इतिहासको मात्र विज्ञ नभई पाउरोटीको पनि विशेषज्ञ जस्तो लाग्ने विभिन्न स्वादका पाउरोटी बनाउन समेत सिपालु रहेका, ज्ञानको अथाह सागर भएको व्यक्ति, उहाँ अध्ययन तथा अनुसन्धानमा समेत निरन्तर तल्लीन रहने व्यक्ति हुनुहुन्छ भन्नुभयो ।

मञ्जुश्री प्रतिमा निर्माण कार्यमा संलग्न मुख्य कलाकार चन्द्रश्याम डंगोलले मूर्तिको अगाडि उहाँको सालिक राख्न पाउँदा उहाँको मनलाई शान्ति मिल्ने र मञ्जुश्रीको मूर्ति निर्माण

उपभोक्ता समूहका कोषाध्यक्ष सुजिन्द्र महर्जनले २०६५ सालतिर शुक्रसागर श्रेष्ठसँगको भेटघाट भएको, उहाँसँगको छलफल र उहाँको मार्गनिर्देशन अनुसार चोभारमा ३३ फिटको मञ्जुश्रीको मूर्ति निर्माण गर्न लागिएको, उहाँ एउटा विषयमा मात्र नभई धेरै विषयमा अध्ययन गर्ने, अनुसन्धान गर्ने व्यक्ति भएकोले उहाँले सम्पदाको विषयमा, बेकरीको विषयमा, शिल्क रोडको विषयमा समेत विज्ञ रहनु भएकोले देशकै नाम राख्न सफल हुने आदर्श व्यक्ति भएको, उहाँले चोभारबाट सगरमाथा देख्न सकिने, अप्रिल २२ मा चोभारबाट सगरमाथाको ठीक माथिबाट सूर्य उदाएको देख्न सकिने तथ्य र प्रमाण सहित जानकारी गराउनु भएको कुरा सभा समक्ष राख्नु भयो । मातृभाषालाई पहिलो प्राथमिकता दिने श्रेष्ठ आफूसँग भएको ज्ञान र सीप सिक्न चाहने व्यक्ति र सिक्ने हैसियत भएको जो कोही चाहे त्यो ठूलो होस् वा सानो व्यक्ति नै किन नहोस् निस्वार्थ भावनाले ज्ञान दिने र उहाँले आफू जस्तै नयाँ पुस्ता उत्पादन गर्ने व्यक्ति समेत हुनु हुन्थ्यो । उहाँ कुटनीतिक विषयमा समेत ज्ञाता हुनुहुन्थ्यो ।

उहाँले अन्तर्राष्ट्रिय कानून अनुसार हाम्रो देशबाट चोरी भएको मूर्ति फिर्ता ल्याउन सकिने र केहि मूर्ति फिर्ता ल्याउन सफल भएको भन्ने विषयलाई लिएर जानकारी गराउनु भएको थियो ।

श्रद्धाञ्जली सभा कार्यक्रम समूहका सचिव शुभलक्ष्मी शाक्य (सुनिता)ले सञ्चालन गर्नुभएको र अध्यक्ष इन्द्र बहादुर महर्जनको अध्यक्षता सम्पन्न भएको थियो ।

यी हुन् मिर्गौला फेलपछिका उपचार विधि

मानिसको शरीरमा सिमीको दाना आकारका दुईवटा मिर्गौला हुन्छन् । मिर्गौला पेटको पछिल्लो भागमा मेरुदण्डको दुवैतिर करडको तल्लो भागमा एक-एक वटा बसेका हुन्छन् । मिर्गौलाले रगत छान्ने र अनावश्यक दूषित पदार्थ शरीरबाट बाहिर निकाल्ने काम गर्छ ।

मिर्गौलाको रगत छान्ने क्षमतामा ह्रास आएमा मिर्गौलाको रोग लागेको भनिन्छ । मिर्गौलासम्बन्धी रोगहरू मिर्गौलाघात अर्थात् 'एक्यूट किडनी डिजिज' (एकेआई) र दीर्घकालीन मिर्गौला रोग अर्थात् 'क्रोनिक किडनी डिजिज' (सिकेडी) गरी दुई प्रकारका हुन्छन् । मिर्गौलाघात उपचारपछि निको पार्न सकिन्छ भने दीर्घकालीन मिर्गौला रोगका कारण मिर्गौला विफलसम्म हुन सक्छ । केही मिर्गौलाघातका रोग र मिर्गौला असफल भएमा बिरामीको रगत शुद्धीकरण गर्ने कृत्रिम विधिलाई 'डायलाइसिस' भनिन्छ । डायलाइसिस दुई प्रकारको हुन्छ । मिर्गौला फेल भएका बिरामीको प्रमुख उपचार भनेको प्रत्यारोपण नै हो । डायलाइसिस भने बिरामीको जीवन लम्बाउने विधि हो ।

१. पेरिटोनियल डायलाइसिस

२. होमो-डायलाइसिस

१) **पेरिटोनियल डायलाइसिस**

पेरिटोनियल डायलाइसिस (पिडी) गर्ने क्रममा बिरामीको पेटमा पाइप लगाएर स्लाइनपानी हालेर पखालिन्छ । बिरामीको पेटमा पाइप मार्फत एकातिरबाट पानी हालिन्छ, त्यसलाई एक-दुई घन्टा राखिन्छ अनि फोहोर र विकार सोसेको पानी पेटबाट निकालिन्छ । शरीरमा पानी हाल्ने र निकाल्ने नली जोडिएको हुन्छ । यो प्रविधि नेपालमा भर्खरै शुरु भएको छ । होमो-डायलाइसिसको तुलनामा यो प्रविधिको नतिजा राम्रो मानिन्छ । कतिपय विकसित देशमा 'पिडी-फस्ट' भन्ने अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याएका छन् ।

बिरामीका लागि पेरिटोनियल डायलाइसिस सजिलो हुन्छ र यसका जटिलता पनि कम छन् । बिरामी आफै घरमा बसेर पनि पिडी गर्न सक्ने भएकाले अस्पताल धाडिरहने भन्फट हुँदैन । तर, दिनको दुई-तीन पटक ५-७ लिटर पानी हाल्ने र निकाल्ने भन्फट भने व्यहोर्नुपर्छ । दिनभरि हिँड्ने, डुल्ने, काम गर्ने मानिसका लागि यो उपाय सहज हुन्छ ।

पिडी गर्ने क्रममा बिरामीले नियमित रुपमा डाक्टरलाई भेटेर स्वास्थ्यजाँच गर्न आवश्यक छ । पाइप लगाएको ठाउँमा इन्फेक्सन हुनसक्ने भएकाले सतर्कता अपनाउनुपर्छ । यो प्रविधिमा रगतको 'हेमोग्लोबिन ड्र' नहुने भएकाले बिरामीहरू 'फ्रेस' देखिन्छन् र थाकेको महसुस गर्दैनन् । नेपालमा यो प्रविधिको प्रयोग १० प्रतिशत भन्दा पनि कम छ ।

माग र आपूर्तिको

– डा. नारायण भुषाल

सन्तुलन मिलाउने हो भने नेपालमा पेरिटोनियल डायलाइसिसलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने हुन्छ । डायलाइसिस गर्ने मेसिन भएको अस्पताल नजिकै बस्नुपर्ने भन्फट समेत हट्छ र बिरामी आफू अनुकूलको ठाउँमा बस्न सक्छन् । डायलाइसिसकै लागि बिरामीहरू बसाई सर्नुपर्ने बाध्यता हट्छ । अहिले सरकारले पेरिटोनियल डायलाइसिसका लागि आवश्यक पर्ने पानी समेत घरमै उपलब्ध गराइदिने घोषणा गरेको छ । जतिसुकै दुर्गममा पनि बिरामीले यसको सुविधा लिन सक्छन् ।

२. **हेमो-डायलाइसिस**

डायलाइसिस मेसिनको सहयोगमा मिर्गौला रोगीहरूको रगत शुद्धीकरण गर्ने प्रक्रिया होमो-डायलाइसिस हो । बिरामीको शरीरमा दुईथरि नसा जोडेर 'फिस्टुला' बनाइन्छ र सुइको माध्यमबाट रगत निकाल्न सजिलो पारिन्छ । शरीरबाट रगत निकालेर मेसिनमा पठाइन्छ, मेसिनले रगतको शुद्धीकरण गरेर फेरि शरीरमा फिर्ता पठाउँछ । प्रयोग गर्न सजिलो भएकाले प्रायः यही प्रविधि अपनाइएको देखिन्छ ।

डायलाइसिसका क्रममा बिरामीहरू एक पटकमा २ देखि ४ घन्टासम्म बस्नुपर्ने हुन्छ । मिर्गौलाका बिरामीहरूले हप्ताको ३ पटकसम्म होमो-डायलाइसिस गर्नुपर्ने हुन सक्छ । विकसित मुलुकमा घरमै यस्तो संयन्त्र जडान गर्न सकिने भए पनि नेपालमा भने अस्पतालहरूमा मात्रै यस्तो सेवा उपलब्ध छ । पेरिटोनियल डायलाइसिसको तुलनामा यो विधिमा संक्रमणको जोखिम कम हुन्छ ।

प्रत्यारोपण

एउटा व्यक्तिको दुवै मिर्गौला कामै नलाग्ने भएमा अर्को व्यक्तिको एउटा मिर्गौला प्रत्यारोपण गर्न सकिन्छ । डाक्टरहरूले शल्यक्रियाको माध्यमबाट एउटा व्यक्तिको मिर्गौला निकालेर अर्को व्यक्तिको प्रत्यारोपण गर्छन् । परीक्षणका क्रममा मिर्गौला मेल खाने (क्रस म्याच) हुनुपर्छ । प्रत्यारोपणका लागि थप परीक्षणहरू पनि आवश्यक पर्छ । मिर्गौला करिब आधाभन्दा बढीमा सहजै 'क्रस म्याच' हुने गर्छ ।

रक्तचाप, मधुमेह, मिर्गौलाको अवस्था लगायतका आधारभूत र विशेष परीक्षण गरेपछि मात्रै मिर्गौला निकाल्न हुने/नहुनेबारे विशेषज्ञ

डाक्टरहरूले राय दिन्छन् । मिर्गौलाको 'सिटी-स्क्रान' गरेर हेरिन्छ । एउटा मिर्गौला मात्रै बाँकी रहँदा उसलाई भविष्यमा कुनै समस्या आउँदैन भन्ने निश्चित भएपछि मात्रै प्रत्यारोपण गर्नसक्ने निष्कर्ष निकालिन्छ ।

मिर्गौला दिने व्यक्ति कम्तिमा पनि १८ वर्ष पुगेको हुनुपर्छ । सकेसम्म ६० वर्षभन्दा कम उमेरका व्यक्तिको मिर्गौला दिन उपयुक्त मानिन्छ । तर, व्यक्ति स्वस्थ छ भने ६५ वर्षको उमेरसम्म पनि फरक पर्दैन । कुनै पनि चिकित्सकको टोलीले हतारमा मनोमानी रुपमा बिरामीका आफन्तको मिर्गौला निकाल्ने निर्णय गर्दैनन् । सबै परीक्षण गर्नुपर्ने भएकाले नै यसलाई खर्चिलो भनिएको हो । यो कुरा काउन्सिलिङका क्रममा बिरामी र आफन्तलाई अनिवार्य रूपले सूचित गरिन्छ ।

मिर्गौलाको प्रत्यारोपण बिरामीको उपचारको पहिलो चरण मात्रै हो । त्यसपछि नियमित रुपमा 'फ्लो-अप' र उपचारले मुख्य अर्थ राख्छ । प्रत्यारोपणपछि जीवनभर नियमित औषधि सेवन गर्नुपर्छ । औषधिको मात्रा धेरै भए इन्फेक्सन र कम भए रिजेक्सनको जोखिम हुन्छ । बिरामीहरूले पुरानो जीवनशैली पनि सुधार गर्नुपर्छ । सन्तुलित खानपानसँगै स्वस्थ जीवनशैली अपनाउनुपर्ने हुन्छ । प्रत्यारोपणपछि बिरामीहरू करिव दुई महिनापछि आफ्नो नियमित जीवनमा फर्किन सक्छन् । तर, यो कुरा बिरामीको अवस्थामा निर्भर रहन्छ । प्रत्यारोपणपछि पहिलो महिना हरेक साता, दोस्रो महिना दुई पटक, त्यसपछि महिनाको एक पटक गर्दै चेकअपका लागि तालिका मिलाइएको हुन्छ । सामान्य अवस्था देखिएमा हरेक ६-६ महिनामा परीक्षण गरे पुग्छ ।

प्रत्यारोपणपछि बिरामी १५-२० वर्षसम्म स्वस्थ रहन सक्छन् । स्वास्थ्यको ख्याल गर्ने कोही मानिस त्योभन्दा बढी समय पनि स्वस्थ रहन्छन् भने कतिपयमा प्रत्यारोपणपछि २-३ महिनामै समस्या देखा पर्न थाल्छ । कतिपयको प्रत्यारोपण असफल भएमा, 'रिजेक्सन', 'सर्जिकल कम्प्लेक्सन' वा 'इन्फेक्सन' भएमा दोहोर्‍याएर प्रत्यारोपण गर्नुपर्छ । (डा. भुषाल मानव अंग प्रत्यारोपण केन्द्र भक्तपुरमा कार्यरत छन् ।)